

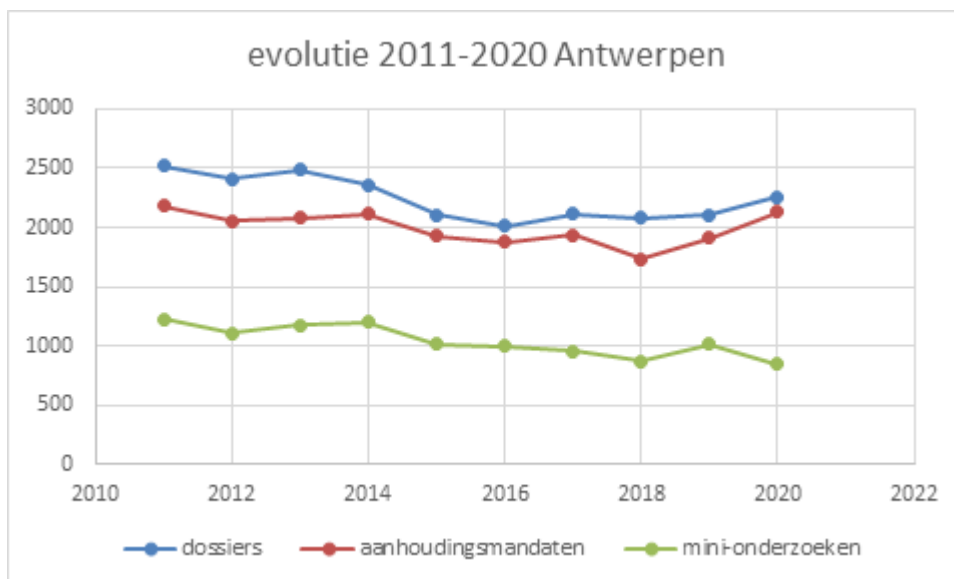
Jaarverslag Sector Onderzoek

Net zoals alle andere sectoren van de rechtbank, heeft ook de sector onderzoek het voorbije gerechtelijke jaar een modus vivendi gezocht om met het virus genaamd corona om te gaan.

De impact van het virus had niet alleen invloed op **het aantal en de aard van de zaken** in onderzoek, maar ook op **werkprocessen** voor het verhoor van verdachten en de omgang met de diverse actoren, zoals advocaten, parket, politie, en anderen.

Corona confronteerde ons met het nieuwe fenomeen van de zogenaamde “**corona-spuwers**” en agressie-plegers bij corona-controles, niet enkel wat de aard van de gevorderde zaken betreft, maar ook op de werkvloer zelf waar een collega-onderzoeksrechter dit tijdens een verhoor lijfelijk mocht ondergaan. In “lock-down periodes” was er ook een toename van straatdealers en inbrekers die, mede gelet op het verbod voor burgers om zich tijdens bepaalde uren op straat te begeven en de invoering van een avondklok, nogal hard in het vizier van de politie liepen.

Corona hield ook, in zekere mate, een stijging in van de gerechtelijke onderzoeken en aanhoudingsbevelen, wat mag blijken uit het hieronder weergegeven overzicht van 2011 tot 2020 (op basis van de boordtabellen) waar van eind 2019 tot eind 2020 een duidelijke stijging van het aantal dossiers én van het aantal aanhoudingsbevelen kan worden vastgesteld. De mini-onderzoeken dalen dan weer licht in deze periode.

(K. Van Cauwenberghe)

Tenslotte noodzaakte corona ons ook om **nieuwe werkprocessen** uit te werken voor **verhoor** verdachten en de gebruikelijke contacten op de werkvloer en in kabinetten, rekening houdend met de rechten van verdediging die ook in corona tijden gewaarborgd moeten blijven.

In de verschillende afdelingen werden de nodige aanpassingen en veiligheidsmaatregelen voorzien om de risico's te beperken.

Waar de verhoren voordien in individuele kabinetten plaatsvonden, werd werk gemaakt van de installatie van een nieuwe **gemeenschappelijke verhooruimte**, met de noodzakelijke schermen en

uitrusting om aanwezigheid van advocaten, tolken, politie en verdachten corona-proof te laten verlopen. Dank daarvoor ook aan de technische diensten van onze rechtbank die met creativiteit en pure ambacht met weinig middelen, heel veel wisten te bereiken.

In de lange gang van het onderzoek te Antwerpen, waar het normaal een druk komen en gaan van politie, advocaten en parket is, werd nu getracht om **de contacten in wandelgang** en kabinetten tot het strikte minimum te herleiden. Lees: een bijna volledig verbod voor deze actoren om nog langer lijfelijk op de gang van het onderzoek te komen én (compenserend) maximale toepassing van Webex-vergaderingen én mail.

Met de Balie werden het voorbije jaar good-practices uitgewerkt voor de communicatie met het onderzoek. De collega's namen regelmatig deel aan **het overleg tussen de correctionele sectie en de balie**. Briefwisseling verloopt thans via een functionele mailbox die ook tijdens de gerechtelijke vakantie voor de andere collega's toegankelijk is. Minimum standaarden en gerechtelijke procedures worden wel geëerbiedigd, zodat verzoekschriften Franchimont en klachten burgerlijke partijstelling niet informeel via mailbox aan de betrokken onderzoeksrechter worden verzonden, maar op de volgens de wet geldende wijze worden neergelegd en aangeboden.

De sector onderzoek blijft zich ook inzetten in digitalisering van de dossiers en de verdere ontwikkeling en uitrol van justscan.

Corona heeft niet verhinderd dat ook **het sector-overleg van het onderzoek** periodiek en intensief werd verdergezet via de maandelijkse Web-ex vergaderingen.

Stonden onder meer op het programma: overleg met gerechtsdeskundigen, wetsgeneesheren en psychiaters, werkwijze deskundigen, vergaderingen met taxatiebureau én gerechtsdeskundigen over kostenbeheersing, het uitwerken van een volledig tap-draaiboek met FGP en parket, en, last but not least, het verder uitwerken van de uniforme modellen voor het onderzoek. Van dit laatste mag met enige trots worden gezegd dat onze rechtbank daarin pioniert en "school maakt", want deze "Antwerpse" modellen werden al meermaals als basis of "draft" voor het uitwerken van nationale modellen gebruikt in het nationale sector-overleg.

Ook nog dit: op de valreep van het afsluiten van dit jaarverslag, mocht het onderzoek de blijde inkomst van **2 referendarissen** verwelkomen die in de toekomst zullen worden ingeschakeld in technische en arbeidsintensieve onderzoeken. Hoe de inbreng van de referendarissen verder geconcretiseerd zal worden, zal de nabije, hopelijk corona - vrije, toekomst uitwijzen.

Samenvattend: corona dwingt ons tot nieuwe en op het eerste gezicht vreemde aanpassingen, maar vormt tegelijk ook een uitdaging om onze dagelijkse werkwijze (routine?) te herdenken. Daarbij mag en kan de dagelijkse gang van zaken worden in vraag gesteld en worden herdacht, wat op zichzelf niet slecht is. We mogen zeggen dat we op het sector onderzoek in deze omschakeling goed geslaagd zijn. Het kan ook geen kwaad de dagelijkse werkprocessen soms eens vanop een afstand met kritische blik te bekijken, want: "Waanzin is telkens weer hetzelfde proberen en iedere keer iets anders verwachten".

Missie – waarden – doelstellingen

Afdeling onderzoeksrechters (Versie 2020)

Missie

Het leiden van gerechtelijke onderzoeken op een onafhankelijke, onpartijdige en kwalitatief hoogstaande wijze met een absoluut respect voor de rechten van alle partijen.

Het zoeken naar de waarheid in een dossier, zodat werkelijke waarheid en juridische waarheid elkaar ontmoeten en de burger het gevoel heeft dat recht is geschied.

Waken en nadenken over de wijze waarop wij als onderzoeksrechters kunnen bijdragen aan een moderne en kwaliteitsvolle justitie waar rechtszekerheid, scheiding der machten en een democratische toegang tot het rechtssysteem overeind blijven.

Visie

Een dossier afleveren dat het OM in staat stelt om met kennis van zaken te vorderen en de rechtbank in staat stelt het dossier te beoordelen waarbij de rechten van openbaar ministerie, verdachte en slachtoffer volledig gerespecteerd worden. Belangrijk is ook de beeldvorming rond de persoon en het gerechtelijk verleden van de verdachte waarbij – indien de noden van het onderzoek dit vereisen – gebruik kan gemaakt worden van de instrumenten van risicotaxatie en maatschappelijke enquête.

We willen hierbij de verdachte en het slachtoffer als mens centraal stellen en de mogelijkheden benutten die via de hulpverlening geboden worden. Het is onze overtuiging dat we op deze manier een bijdrage leveren aan het gevoel van rechtszekerheid binnen onze samenleving. Hierbij willen we ook creatief nadenken over de wijze waarop wij onze taak als onderzoeksrechter op een performante en moderne wijze gestalte kunnen geven.

Kernwaarden

Professionaliteit, onafhankelijkheid, collegialiteit, respect, betrokkenheid, open geest, discretie, waakzaamheid voor de fundamentele rechten en vrijheden van eenieder, de scheiding der machten en de grondslagen van onze rechtsstaat.

Doelstellingen

Professionaliteit:

- Juiste verhouding tussen kwaliteit en doorlooptijd;
- Streven naar eenvormigheid; (bv. eenvormige documenten in het kader van het sectoroverleg zowel op provinciaal als nationaal niveau)
- Engagements naar de vereniging der Onderzoeksrechters toe.
- De verdere ontwikkeling en implementatie van JIOR 2;
- Het opvolgen en verbeteren van de jaarlijkse statistieken via JIOR 2;
- Het volgen van vormingen waarbij de opgedane kennis ook gedeeld wordt met de collega's;
- Creatief inzetten op de optimalisering van onze taak als onderzoeksrechter.
- Loyale omgang met de andere actoren van Justitie – zoals o. m. Balie en Openbaar Ministerie – mits respect voor de onafhankelijkheid, de rol, het aandeel en de rol van eenieder in de rechtsketen.

- Structureel overleg met de collega's onderzoeksrechters van de afdeling met kwalitatieve verslaggeving en opvolging;
- Studie en Implementeren van nieuwe wetgeving;
- Bij te dragen tot het verder uitrollen en implementeren van de digitalisering van het strafdossier (Just-scan) binnen de drie afdelingen.
- Aandacht voor het gebruik van instrumenten zoals risicotaxatie en maatschappelijke enquête die – indien de noden van het onderzoek dit vereisen – bijdragen rond de beeldvorming nopens de verdachte.
- **Op een creatieve wijze de continuïteit van onze werkomstandigheden garanderen in coronatijden, deze waar nodig bijstellen en verfijnen en reflecteren omtrent de vraag of we uit onze ervaringen hiermee ook in niet-coronatijden nieuwe en meer performante werkprocessen kunnen ontwikkelen (o.m. overleg/vergaderen via zoom – volgen van webinars etc.)**

Onafhankelijkheid:

- In alle omstandigheden en onder welke druk dan ook alle objectiviteit en neutraliteit blijven vooropstellen;
- Garant staan voor de unieke positie die de onderzoeksrechter thans op dit vlak in onze Belgische rechtsstaat inneemt.

Collegialiteit:

- Professioneel opvangen van afwezigheden door:
 - o het opmaken van degelijke werkkaften;
 - o het opstellen van evenwichtige dienstregelingen;
 - o het naleven van afspraken;
- Onderling uitwisselen van informatie en ervaring omtrent nieuwe wetgeving
- Anderzijds: spontaneïteit niet uit het oog verliezen bij onverwachte drukte, afwezigheden of andere;
- Meewerken aan een aangename werksfeer;
- Dit alles ook toepassen op griffiers en personeel;
- Grotere aandacht voor de mensen in onze dagdagelijkse werkomgeving, hun welbevinden en kwetsbaarheden om zo te komen tot het maximaliseren van de sociale cohesie binnen de rechtbank in het algemeen en de eigen werkomgeving in het bijzonder.
- Aandacht hebben voor positieve communicatie nopens eenieders bijdrage aan de dagelijkse werksfeer
- **Samen ervoor zorgen dat de nieuwkomers op de gang – waaronder onze nieuwe juristen – goed opgeleid, ingewerkt en in de groep geïntegreerd raken.**
- **Oog hebben voor zij die op de werkvloer behoefte hebben aan een schouderklopje of een dipje doormaken**

Respect:

- Tegenover iedereen in alle omstandigheden beleefd en voorkomend optreden in een begrijpbare taal;

- Bereikbaar zijn; (bv. vervanger kenbaar maken, termijn afspreken waarbinnen antwoord zal gegeven worden)
- Voldoende tijd uittrekken bv. om mensen te ontvangen;
- Luisterbereidheid en bescheidenheid;
- **Het strik toepassen van de coronaregels op de werkvloer**

Betrokkenheid:

- Oog hebben voor de impact van beslissingen;
- Deelname aan het maatschappelijk debat met betrekking tot de relevantie van het strafrecht in het algemeen en van de onderzoeksrechter in het bijzonder;

Open geest:

- Oog hebben voor mogelijkheden buiten het strikt juridische; (bv. project verslaafde veel-plegers)